

УДК 316.012 (316.6)

Ціннісна свідомість як реєстр панування і домінування в гендерних культурах: соціосистемологічний аспект

І.О. СВЯТНЕНКО

Класичний приватний університет, Запоріжжя, Україна

Авторське резюме

Статтю присвячено проблемі визначення структурної будови ціннісного реєстру гендерної свідомості та з'ясування його функційного зв'язку із відносинами панування та підпорядкування в гендерній культурі. Автором зроблено висновок про те, що при дослідженні ціннісного реєстру гендерної свідомості варто виділити її контрольні та референційні функції щодо інших реєстрів свідомості та гендерних практик. Контрольні функції пов'язані із встановленням нормативів, фреймів, правил. Референційні функції стосуються надання свободи вибору і постачання інформацією, яка необхідна для осмисленої взаємодії з оточенням.

У статті зазначено, що вплив ціннісного реєстру відбувається на основі таких контролюючих стимулів, як покарання, заохочення, встановлення термінів діяльності, змагальних ситуацій, які зменшують внутрішню мотивацію, позбавляючи почуття самодетермінації і компетентності. Також автором зауважено, що референційний вплив сприяє зростанню гендерної компетентності та впевненості в легітимності відповідних гендерних практик. В кожній гендерній культурі складаються відносини влади та підпорядкування, які є зумовленими, перш за все, пануванням тих чи інших суб'єктів в ціннісному реєстрі гендерної свідомості. Цей реєстр є змістовно наповненим ціннісно-смісловими конструктами, які створюють точки референції в оцінці тих чи інших теоретичних умовбудов та соціальних практик гендерного позиціонування. За таких обставин пануючого статусу набуває та соціогендерна група, яка може дозволити собі визначення взірців оцінювання інших гендерних груп, щодо яких вона посідає положення аксіодавця (створювача цінностей, себто того, що є значущим або незначущим). Тому свідомісні та поведінкові акти підпорядкованих гендерних груп зазнають цензурування в реєстрі ціннісної свідомості пануючих гендерних груп, так що щоразу відбувається їх визнання/заперечення, легітимізація/делегітимізація та ін.

Ключові слова: гендерна культура; гендерна свідомість; гендерні практики; ціннісний реєстр гендерної свідомості; гендерна влада

The valued consciousness as register of domination and prevailing in gender cultures: systemological dimension

I.O. SVYATNENKO

Classic private university, Zaporozhye, Ukraine

Abstract

The article is devoted to the problem of determining the structure of the structure of value register gender consciousness and determine its functional connection with the relations of domination and subordination in gender culture. The authors concluded that the study of value-sensitive gender awareness is to provide its control and referential function in relation to other registers of consciousness and gender practices. Control functions are associated with the establishment of standards, frames, rules. Referential function relate to the provision of freedom of choice and information required for meaningful interaction with gender environment.

The article pointed out that the impact of value register takes place on the basis of such regulatory incentives, as a punishment, encouraging, establishing the terms of activity, competitive situations that reduce intrinsic motivation, denying feelings of self-determination and competence. The author also noted that the impact referential promotes gender competence and confidence in legitimirovannosti relevant gender practices. In each gender culture are the relations of power and subordination, which are caused, first of all, the domination of those or other entities in the value register of gender consciousness.

This register is meaningful and full of value-semantic constructs that create a point of reference in the evaluation of certain theoretical umopostroeny and social practices of gender positioning. In such circumstances, the ruling status of the gains that sociogender group that can afford the definition of evaluation samples of other gender, which she occupies the position aksiodatelya (creator of values, that is, what is significant or insignificant). Therefore, acts of consciousness and behavior of subordinate gender in the register shall be subject to censoring value consciousness prevailing gender, so that every time there is their acceptance / denial, legitimation / delegitimation and others.

Keywords: culture; gender; gender awareness; gender practices; value register gender awareness; gender power

© I. O. Святненко, 2016

Ценностное сознание как регистр господства и доминирования в гендерных культурах: социосистемологический аспект

І.О. СВЯТНЕНКО

Классический приватный университет, Запорожье, Украина

Авторское резюме

Статья посвящена проблеме определения структурного строения ценностного регистра гендерного сознания и выяснения его функциональной связи с отношениями господства и подчинения в гендерной культуре. Автором сделан вывод о том, что при исследовании ценностного регистра гендерного сознания стоит выделить его контрольные и референционные функции в отношении других регистров сознания и гендерных практик. Контрольные функции являются связанными с установлением нормативов, фреймов, правил. Референционные функции касаются предоставления свободы выбора и информации, необходимой для осмысленного взаимодействия с гендерным окружением.

В статье указано, что влияние ценностного регистра происходит на основе таких контролирующих стимулов, в качестве наказания, поощрения, установления сроков деятельности, соревновательных ситуаций, которые уменьшают внутреннюю мотивацию, лишая чувства самодетерминации и компетентности. Также автором отмечено, что референционное влияние способствует росту гендерной компетентности и уверенности в легитимированности соответствующих гендерных практик. В каждой гендерной культуре складываются отношения власти и подчинения, которые являются обусловленными, прежде всего, господством тех или иных субъектов в ценностном регистре гендерного сознания.

Этот регистр является содержательно-наполненным ценностно-смысловыми конструктами, которые создают точки референции в оценке тех или иных теоретических умопостроений и социальных практик гендерного позиционирования. При таких обстоятельствах господствующий статус приобретает та социогендерная группа, которая может позволить себе определение образцов оценки других гендерных групп, по которым она занимает положение аксиодателя (создателя ценностей, то есть того, что является значимым или незначимым). Поэтому акты сознания и поведения подчиненных гендерных групп подлежат цензурованию в регистре ценностного сознания господствующих гендерных групп, так что каждый раз происходит их признание / отрицание, легитимация / делегитимация и др.

Ключевые слова: гендерная культура; гендерное сознание; гендерные практики; ценностный регистр гендерного сознания; гендерная власть

Постановка проблеми. В кожній гендерній культурі складаються відносини влади та підпорядкування, які є зумовленими, перш за все, пануванням тих чи інших суб'єктів в ціннісному регистрі гендерної свідомості. Цей регистр є змістовно наповненим ціннісно-смысловими конструктами, які створюють точки референції в оцінці тих чи інших теоретичних умопобудов та соціальних практик гендерного позиціонування. За таких обставин пануючого статусу набуває та соціогендерна група, яка може дозволити собі визначення взірців оцінювання інших гендерних груп, щодо яких вона посідає положення аксіодавця (створювача цінностей, себто того, що є значущим або незначущим).

Тому свідомісні та поведінкові акти підпорядкованих гендерних груп зазнають цензурування в регистрі ціннісної свідомості пануючих гендерних груп, так що щоразу відбувається їх визнання/заперечення, легітимація/делегітимація та ін. Для соціології гендеру, як і для загальної соціологічної теорії, з'ясування структурних складників ціннісного регістру гендерної свідомості стає важливим кроком у вивченні відносин гендерної влади між нормативними та девіантними гендерними групами.

Не визначену наукову проблему, якій присвячено статтю. Статтю присвячено проблемі визначення структурної будови ціннісного регістру гендерної свідомості та з'ясування його функційного зв'язку із відносинами пануван-

ня та підпорядкування в гендерній культурі.

Аналіз досліджень і публікацій. Цінності і ціннісні орієнтації як самостійна проблема досліджувалася представниками неокантіанства (В. Віндельбантом, Г. Ріккертом). Соціально-філософські та психологічні аспекти будови та функціонування аксіосфери в XIX-XX ст. розглядалися в працях А. Адлера, М. Бубера, Е. Гуссерля, А. Камю, С. К'еркегора, Р. Моуді, Ф. Ніцше, Х. Ортеги-і-Гассета, Б. Рассела, Ж.-П. Сартра, Е. Тайлора, П. Тейяр де Шардена, А. Уайтхеда, З. Фрейда, Е. Фромма, М. Хайдеггера, Е. Шнейдмана, А. Шопенгауера, О. Шпенглера, Р. Штейнера, К. Юнга, К. Ясперса (див. огляди в [5-6; 10]). Власні теорії цінностей розробили М. Вебер, Н. Гартман, Е. Гуссерль, В. Дільтей, Д. Дьюї, Т. Парсонс, М. Шелер. Підходи цих дослідників до природи цінностей утворюють досить широкий спектр, що включає іраціоналістичний підхід (Н. Гартман), феноменологічний (Е. Гуссерль, М. Шелер), релятивістський (В. Дільтей), бихевіористський (Д. Дьюї), аксіосоціологічний (Е. Дюркгейм, М. Вебер).

У 60-70 рр. XX ст. до проблематики цінностей зверталися К. Боулінг, Дж. Гелбрейт, А. Маслоу, М. Решер, М. Рокіч, А. Тоффлер, присвятивши свої праці формуванню прикладної аксіології, що дозволило авторам створити основу для ґрунтовних емпіричних досліджень. У цій сфері в зазначений період проблемати-

ці цінностей присвячують свої статті М. Блек, Х.-Г. Гадамер, М. Морітц, Ш. Перельман (див. огляди в: [5-6; 10]). Теоретико-методологічні засади проблеми досліджувалися в працях Ш. Берн, П. Бурдьє, Г. Бондар, Т. Бендас, І. Кона, Ю. Романенка, Зазначені автори здійснюють дослідження гендерних ігор, дискурсів та капіталів, функціонування яких забезпечує відносини гендерної нерівності (П. Бурдьє); соціо-гендерні (релігійно-моральні) складники нерівності в українському суспільстві (Г. Бондар); системологічних ізоморфів у кібернетичному кластері «культура-соціум-психіка-тіло» (Ю. Романенко) [1-4, 7-9, 11].

Виклад основного матеріалу. За влучним виразом Ф. Ніцше, людина є істотою, що здатна до оцінювання (визначення того, що є цінним – нім.). Вказане твердження є справедливим і відносно гендерної культури, в якій ціннісна свідомість стає джерелом панування тієї чи іншої статі. Це пов'язано з тим, що пануючий або підлеглий, домінуючий або субмісивний статус у гендерних відносинах визначається часто зовсім не об'єктивно-фізичними, соціально-правовими чи економічними перевагами, а радше культурно-приписаною компетентністю щодо ціннісної свідомості.

Взагалі поняття про структуру свідомості в різних джерелах як з філософських, так і наукових включає щонайменше три її організованих рівні, а саме: ціннісно-методологічний, теоретичний та емпіричний. В цьому вирізненні з точки зору гносеології і соціології знання немає нічого нового. Адже реєстри виокремлюються за функційною ознакою на підставі того, що найвищий рівень (ціннісна свідомість) визначає простір теоретично-можливого для осмислення. Ця ж свідомість постачає і критерії для різних сенсорно-орієнтованих емпіричних дій – практик, оскільки оперування з тими чи іншими предметами само по собі потребує їх виокремлення із фону дійсності як значущих для задоволення соціальних потреб.

Вищезазначене є цілком закономірним і для гендерної культури. Ціннісний реєстр гендерної свідомості і компетентність щодо цього реєстру може розглядатись як джерело гендерної влади. Ю. Романенко характеризує ціннісну свідомість як сукупність «догм, аксіом, принципів і переконань», які в інтерпретації автора і за умови опори на методологію нейролінгвістичного програмування та відповідну термінологію, утворюють «фрейми референції, тобто структури, які задають межі прийнятного / неприйнятного для свідомості, того, що може потрапити в її поле і те, що не може потрапити в її поле» [11, с. 108-109]. Автор зауважує, що в умовах секуляризованого соціуму така ієрархічність (ціннісного, теоретичного та емпіричного рівнів) порушується за рахунок становлення квазісакрального відношення до філософії і ще

більш – природознавства, яке набуває статусу квазірелігії / квазіфілософії, підмінюючи більшу частину фреймів референції теоретичними або емпіричними конструктами, з чим важко не погодитись.

Розглянемо конструкти ціннісної свідомості як джерело панування в гендерній свідомості, яка, звісно, також містить ціннісний реєстр. Найвищим структурним рівнем панування є гендерні догми, які фіксують безумовне прийняття суб'єктом певного досвіду як істинного, тримаючись на вірі, себто безапеляційному прийнятті певних настанов як істинних. Віра обмежує скепсис, окреслюючи сферу недосяжного для сумніву, так що відповідні соціальні конструкти часто стають безсвідомо-надсвідомими і не піддаються за таких обставин відповідному раціональному дослідженню.

Так, Бурдьє зазначає, що будь-яка влада має символічний вимір: вона має отримати від підлеглих згоду, що ґрунтується не лише на обміркованих рішеннях освіченої свідомості, але і на безпосередньому і дорефлексивному підпорядкуванні соціалізованого тіла. Домінанти застосовують до всіх речей світу, і особливо до відносин панування, в які вони інтегровані, невідрефлексовані схеми мислення у вигляді ансамблю відмінностей (пар опозицій), що функціонують як категорії сприйняття, оцінювання та дії [4, с. 118].

Для історії гендерної культури окремих європейських суспільств (напр., французького, німецького) з вираженням фаллоцентризмом, маскулінократією, репресією жіночості/чуттєвості і т.п. набір гендерних догм випливає, передусім, із ототожнення чоловічого/потентного із спірітуальним началом або ж його матеріально-фізіологічним «відповідником» – фалосом. Під останнім при цьому розуміється не буквальний чоловічий статевий орган, але ініціююча, проникаюча, оволодіваюча сила (potentia), якій в суто філософському контексті відповідає догматизм. З догматизму викристалізовуються опозиції у відповідності із гендерним атрактором.

Так, для гендерних культур частини суспільств конфуціансько-даоської ідентичності є властивою опозиція владне/безвладне як синонім «добре/погане». Поліс влади представляє собою чоловіче, яке з ним ототожнюється. В гендерних культурах вже названих європейських суспільств ця гендерна опозиція приймає протилежну форму: чоловіче=владне (потентне), оскільки сила стає атрибутом суб'єкта, а не структури. Структурне ототожнення владного і чоловічого на протигагу чоловічому і владному визначає азійську андрогінність/безстатевість, яка є властивою суспільству, побудованому на безособових структурах (адже структура не може мати біологічно-зумовленого гендеру, вона ототожнюється із безста-

тевим гендером, яким і є андрогінія). В одній із попередніх публікацій автор відзначав, що атрактором гендерної культури в Україні є жіноче начало як докосмічне втілення неформлених стихій (на рівні специфічної «космології»), що зумовлює наявність є ній догмату жіночої непогрішимості. Звісно, ця непогрішимість не є зрівнянною з непогрішимістю кліриків, проте характеризує домінат у сфері гендерної свідомості. Від жіночого як сакрального вибудовуються опозиції, представлені на рівні імпліцитних гендерних аксіом.

На думку Ю. Романенка, аксіоми є підпорядкованими догмам як частина – цілому, оскільки є «перекладом» самоочевидностей догм як продукту віри-волі на мову інтелекту-свідомості, і тому можуть бути покладені в основу відповідних теорій. Можна також погодитись із автором є тому, що з аксіом дедуктивним шляхом виводиться весь зміст тієї чи іншої теорії, а в контексті психіки / соціальної системи, це означає, що з догм і аксіом може бути «виведена» ... людина / соціальність, оскільки ... «вся» людина соціальності, вірніше її квінтесенція, і є сукупністю догм і аксіом» [11, с. 108-109]. Повнолюдяність вочевидь є протиставленою неповнолюдяності, і тому питання повноти гендерної влади постає як питання про наявність у чоловіків, жінок, соціальних груп та ін. суб'єктів повної/неповної людяності. В азійських гендерних культурах повнолюдяність визнається за відповідним колективом, тому тут має місце андрогінний сексизм як статева мораль відтворення людяності в найбільшій чисельності.

Це не просто є супровідним щодо стимулювання експансивної демополітики та етнічної асиміляції, але і відображається у відповідних аксіомах щодо правоти/послуху колективній владі безособових структур, за ширмою яких відбувається артикуляція волі елітних груп.

Якщо вищість жіночого в українській гендерній культурі зумовлює компетентність жінки у сфері ціннісної свідомості (звідси – безумовна довіра до жіночої точки зору в моральних суперечках між чоловіками та жінками), то, наприклад, у китайській гендерній культурі відповідна компетентність приписується носієві влади, який тільки і може давати інтерпретації з приводу моральних та юридичних питань.

У гендерних культурах частини соціумів Західної Європи компетентність у сфері ціннісної свідомості приписується відповідним інтелектуально-авторизованим суб'єктам, що цілком відповідає безособовій (науковій) раціональності, яка, попри поширеність постмодерних трендів, є переважаючою в соціальних інститутах.

Отже, якщо догми задають точку відліку в визначеннях абсолютного/відносного (від яких

вибудовується владно-гендерна ієрархія), аксіоми дозволяють перевести цю владно-гендерну ієрархію в систему суджень, що не підлягають доведенню (в силу їх безумовної істинності), то принципи спрямовують гендерну свідомість за рахунок «векторів», – магістральних напрямків руху мислення в заданих догмами і аксіомами в контексті гендерної тематики.

Так для фалоцентричної гендерної культури чоловічого панування, приклад якої аналізує Бурдье (а він звертається до досвіду каблів, які вирізняються поміж інших патріархальним сексизмом), відповідні аксіоми містяться в елементарних опозиціях: «законне-беззаконне», «чоловіче-жіноче», «згори-внизу», «горизонтальне-вертикальне», «природне (дикє)- цивілізоване (одомашнене)» [4, с. 119-120]. Бурдье завершує переоповідання історії злягання як моделі обґрунтування ієрархічних відносин висновком про те, що легітимізація поз, які приписуються представникові кожної статі в розподілі сексуальної праці легітимізують не лише статевий розподіл праці по біологічному виробництву і відтворенню, але також і соціальний і навіть – космічний порядок [4, с. 122].

Принципи утворюють апіорну здатність гендерних суджень бути інтегрованими в теорію і в кредитне знання загалом. Гендерні принципи дозволяють вже «до досвіду (апіорно) «вирішувати» (але не в сенсі суб'єктності) питання про те, чи може та чи інша гендерна інформація перетворюватися в відому безперервність, тобто, знання на рівні теорії. Принципи дозволяють збільшувати рівень імперативності гендерних суджень, наполягаючи на оцінці тієї чи іншої точки зору на гендерні проблеми як вірної/невірної, релевантної/нерелевантної тощо. Принципоутворювальний потенціал гендерних культур також різниться в залежності від їх типологічних характеристик.

Патріархальні гендерні культури зорієнтовані на жорстку принциповість і імперативність, відповідну гендерну етику, яка безапеляційно і неухильно сприймається всіма учасниками гендерних відносин. Матріархальні гендерні культури частіше культивують безпринципність, оскільки сприяють неопрозоренню оціночних критеріїв правильності і ситуаційному визначенню правильності тих чи інших суджень у залежності від суб'єкта, що їх проголошує. В порівняльній оцінці гендерних культур ті з них, які є базованими на традиціоналістських релігіях антропоцентристського і кратоцентристського стибу, характеризуються вираженою принциповістю (ригористичністю). Те саме можна сказати і щодо гендерної культури, фундованої на ісламі та християнстві. Найбільший скептицизм, пробабалізм та ситуаціонізм щодо принципів виявляється в суспільствах маргінального протестантизму, який зростає на секуляризованій юдейській етиці

(секулярному юдаїзмі). Такі особливості гендерної культури впливають із суперечливого поєднання безрелігійності та релігійної толерантності, що призводить до гендерного конфлікту статей і вираженої дискримінації маскулітності у вигляді заборони на чіткі категоричні судження. Це істотним чином впливає на соціальну мораль в напрямку переважання в ній емоційно-оціночного фемінного дискурсу, який легалізується як «чоловіча» точка зору.

У свою чергу, фемінний дискурс в американській культурі є представленим переважно феміністичним дискурсом, що тягне за собою повне витіснення як чоловічого, так і жіночого на периферію оціночних суджень. Починає переважати загальна безпринципність як настанова, яка маскується під боротьбу за принциповість, що формує парадоксальну ситуацію як у сфері сексуальних взаємин, так і судочинства, громадської моралі і т.п. Гендерні відносини в силу такої безпринципності стають вкрай ворожими при збереженні поверхневої толерантності, що сприяє виникненню найбільш небезпечних форм гендерного насильства.

Забезпечуючи гендерному мисленню певний простір безумовності, аксіоми, тим не менш, не конституюють окремих мисленнєвих актів щодо гендерного розрізнення. Вони потребують векторів, своєрідне «гендерне апіорі», на якому є базованою спроможність внесення суджень про гендер і гендерну компетентність. Гендерні принципи вже до досвіду (апіорно) дозволяють відтестовувати певну гендерно-значущу інформацію та вирішувати питання про те, чи може зазначена інформація набувати статусу гендерного знання на рівні теорії.

Так, у російській гендерній культурі визнання певного шару девіацій достатньопоширеним у суспільстві явищем блокується відповідними табу, навіть за умови поширеності відповідних практик. За цих обставин відбувається активування охоронного гомофобічного дискурсу, в якому актори цього дискурсу здійснюють акти публічного самозапевнення з приводу власної нормальності. Тим самим утверджується ситуація викресленості гендерних девіацій з поля теоретичного обговорення буденної свідомості. Відповідний дискурс стає різновидом андерграундного та елітарного захоплення, що, тим не менш, сприяє ще більшому поширенню гендерних девіацій в суспільстві.

Для України не менш поширеним явищем можна вважати прийняття чоловіками феміноцентричних принципів та поширення гендерно-апіорного визнання жіночої вищості і першості, відповідної компетентності жінок в гендерних питаннях. За цих обставин окремі спроби чоловіків актуалізувати відповідні теми в дискурсі повсякдення закономірним чином призводять до «вибраковування» як цих тем

з боку жінок, так і до гендерної стигматизації самих учасників як девіантів. Брак принципності та гендерний релятивізм зумовлюють знецінювальне ставлення до чоловічих ігор, які утверджують суто маскулітну компетентність в патріархальному суспільстві. Опосередкування цих ігор жіночою участю може мати своїм наслідком, з одного боку, порушення принципів честі та чесної конкуренції, з іншого – недостатнє інвестування в ці ігри з боку чоловіків, що тягне за собою занепад будь-якої інституційності. Тому в патріархальних суспільствах має місце доволі жорстка (хоча і не фізична) сегрегація просторів для ігор честі та виключення жінок із зазначених ігор. Бурдье, описуючи гендерні принципи патріархату і спираючись при цьому на художні сюжети В. Вульф, веде мову про віддзеркалюючу функцію жінок, які мають пропонувати чоловікам перебільшено-позитивні образи їх самих.

Автор вважає, що фундаментальним «законом» всіх серйозних ігор патріархальної гендерної культури є принцип ізотимії (isotimia), себто рівності честі двох суперників. Принципом патрімоніалізму і маскулінократії є конституювання маскулітного суперництва рівних в іграх культурного поля, що утверджує право чоловіків на участь в подібних іграх і відводить жінкам суто глядацькі (спостережні) ролі [4, с. 123].

Будь-яка форма принципності означає не просто наполягання на істинності/неістинності власних тверджень, але саме визнання суспільством здатності виносити певні твердження і оцінка відповідних тверджень як суджень або несуджень.

Парадоксом неусвідомлення зв'язку між спрямованістю і ієрархією цінностей – з одного боку, і принципами – з іншого буває переважання в гендерній культурі штучної нормовідповідності за умови безпринципності самої ціннісної свідомості. Ю.В. Романенко у зв'язку із цим зазначає, що свідомість і поведінка людини (і суспільства) може бути цілком нормовідповідними, але, водночас, безпринципними. Це пов'язано з тим, що дотримання гендерних норм передбачає всього лише зовнішнє прийняття поведінкових регуляторів, в той час як дотримання принципів – сформовану спрямованість і ієрархізовані цінності в свідомості. Дотримання гендерних норм, на думку автора, є можливим у мозаїчному режимі, тим більше, що норми, як і вся нижча цензура, включаючи характер і сценарії цілепокладання, можуть інтроєкованими.

Гендерні принципи, які є підтвердженими власним досвідом переживань і інтегровані на рівні теоретичної та емпіричної свідомості, можуть бути визначені як гендерні переконання. Гендерні переконання задаються екстремально-позитивними або ж негативними умовами і обставинами, які емпірично-верифікують зміст принципів таким чином, що суб'єкт, аби стати

в позначених умовах і обставинах, стає вимушеним приймати якісь беззаперечні контенти. Тут варто звернути увагу саме на модальність вимушеності, оскільки гендерні переконання формуються там, де безперечність тих чи інших змістів забезпечується їх вираженою виразністю, так що будь-які підстави для проявів скепсису зникають. Переконання формують «перехідний пояс» від ціннісної свідомості до теоретичної, оскільки теорія (концепція) передбачає достовірне або вірогідне знання, неможливе поза переконаннями. Так, переконаність у використанні маніпулятивної риторики чуттєвості як інструменту гіпнозу чоловіків, які мають стати жертвами жіночого здириництва, може бути верифікованою екстремально-негативним досвідом значної частини чоловіків. Цей досвід полягатиме в цілковитій неспроможності отримати правовий захист від суспільства на випадок суперечок із жінками у сімейних судових процесах. Гендерно-асиметричні рішення, які гарантують цілковиту упередженість жінок-суддів щодо чоловічої аморальності, перекладання цілковитої відповідальності на чоловіків, звинувачувальний стигматичний дискурс із забезпеченням пререференцій жінок в отриманні майна, права визначати побачення/непобачення колишніх чоловіків із дітьми є індикаторами гендерної влади

штучно-маскулінізованих жінок над фемінізованими та інфантилізованими чоловіками.

Висновки. При дослідженні ціннісного реєстру гендерної свідомості варто виділити її контрольні та референційні функції щодо інших реєстрів свідомості та гендерних практик. Контрольні функції пов'язані із встановленням нормативів, фреймів, правил. Референційні функції стосуються надання свободи вибору і постачання інформацією, яка є необхідною для осмисленої взаємодії з оточенням. Вплив ціннісного реєстру відбувається на основі таких контролюючих стимулів, як покарання, заохочення, встановлення термінів діяльності, змалгальних ситуацій, які зменшують внутрішню мотивацію, позбавляючи почуття самодетермінації і компетентності. Референційний вплив сприяє зростанню гендерної компетентності та впевненості в легітимованості відповідних гендерних практик. При цьому гендерні цінності актуалізуються в гендерній поведінці через механізми залучення-відокремлення до ідентифікаційної групи (наприклад, сексменшин), при виникненні нової гендерної групи в соціальній системі. За умови гомогенності цінностей і високої міри усвідомлення групової приналежності у членів гендерної групи виникає більше можливостей для реалізації як в особистісному плані, так і в груповому.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бендас Т.В. Гендерная психология: учеб. пособие / Т.В. Бендас. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с.
2. Берн Ш. Гендерная психология / Ш. Берн. – СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2002. – 320 с.
3. Бондар Г.Г. Соціокультурні засади концептуалізації гендерної нерівності в українському суспільстві: дис. ... канд. соціол. наук за спец. 22.00.01 – теорія та історія соціології / Г.Г. Бондар. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – 266 с.
4. Бурдые П. Социальное пространство: поля и практики / П. Бурдые; пер. с фр.; сост., общ. ред. пер. и послесл. Н.А. Шматко. – СПб.: Алетейя; М.: Институт экспериментальной социологии, 2005. – 576 с.
5. Бургин М.С. Аксиологические аспекты научных теорий / М.С. Бургин, В.И. Кузнецов. – К.: Наук. думка, 1991. – 183 с.
6. Выжлецов Г.П. Аксиология: становление и основные этапы развития / Г.П. Выжлецов // Социально-политический журнал. – 1996. – № 1. – С. 86-99.
7. Кон И.С. Введение в сексологию. Курс лекций. Учеб. пособие для вузов / И.С. Кон. – М.: Олимп, Инфра-М, 1999. – 288 с.
8. Кон И.С. Клубничка на березке. Сексуальная культура в России / И.С. Кон. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Время, 2010. – 608 с.
9. Романенко Ю.В. Етнічні ідентичності в дзеркалі тілесності та практик харчування. Монографія / Ю.В. Романенко, І.О. Святненко, А.О. Поцелуйко, А.Ю. Тащенко, Ю.Ю. Медведева. – К.: Вид-во ДУТ, 2015. – 437 с.
10. Шохин В.К. Философия ценностей и ранняя аксиологическая мысль / В.К. Шохин. – М.: Изд-во РУДН, 2006. – 457 с.
11. Этническая идентичность: социосистемологическое измерение геополитики. Монография / ред.-коорд. Романенко Ю.В.; [Я.В.Зоська, Ю.Ю. Медведева, Ю.В. Романенко, И.А. Святненко, Н.В. Туленков, Е.А. Хомерики]. – К.: Меркьюри-Подолье, 2016. – 368 с.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2016

REFERENCES:

1. Bendas, T.V., 2006. Gendernaya psihologiya: ucheb. posobie [Gender Psychology: Textbook. allowance]. SPb. (in Russian).
2. Bern, Sh., 2002. Gendernaya psihologiya [Gender Psychology]. PRAYM-EVROZNAK, SPb. (in Russian).
3. Bondar, H.H., 2012. Sotsiokul'turni zasady kontseptualizatsiyi hendernoyi nerivnosti v ukrayins'komu suspil'stvi: dys. ... kand. sotsiol. nauk za spets. 22.00.01 – teoriya ta istoriya sotsiologiyi [Social and cultural foundations conceptualization of gender inequality in Ukrainian society: Dis. ... Candidate. Sociology. Science

- for specials. 22.00.01 - theory and history of sociology]. Kласychnyy pryvatnyy universytet, Zaporizhzhya (in Ukrainian).
4. Burde, P., 2005. Sotsialnoe prostranstvo: polya i praktiki [Social space: field and practice]. Aleteyya, SPb.; Institut eksperimentalnoy sotsiologii, Moscow (in Russian).
 5. Burgin, M.S., 1991. Aksiologicheskie aspektyi nauchnykh teoriy [Axiological aspects of scientific theories]. Nauk. dumka, Kyiv (in Russian).
 6. Vyizhletsov, G.P., 1996. Aksiologiya: stanovlenie i osnovnyie etapyi razvitiya [Axiology: formation and main stages of development]. Sotsialno-politicheskiy zhurnal 1, 86-99 (in Russian).
 7. Kon, I.S., 1999. Vvedenie v seksologiyu. Kurs lektsiy. Ucheb. posobie dlya vuzov [Introduction to sexology. Lecture course. Proc. manual for schools]. Olimp, Infra-M, Moscow (in Russian).
 8. Kon, I.S., 2010. Klubnichka na berezke. Seksualnaya kultura v Rossii [Strawberries on birch. Sexual Culture in Russia]. Vremya, Moscow (in Russian).
 9. Romanenko, Yu.V., 2015. Etnichni identychnosti v dzerkali tilesnosti ta praktyk kharchuvannya. Monohrafiya [Ethnic identity in the mirror and practice physicality of food. Monograph]. Vyd-vo DUT, Kyiv (in Ukrainian).
 10. Shohin, V.K., 2006. Filosofiya tsennostey i rannyya aksiologicheskaya myisl [Philosophy of values and axiological earlier thought]. Izd-vo RUDN, Moscow (in Russian).
 11. Etnicheskaya identichnost: sotsiosistemologicheskoe izmerenie geopolitiki. Monografiya [Ethnic identity: sotsiosistemologicheskoe dimension of geopolitics. Monograph]. 2016. Merkyuri-Podole, Kyiv (in Russian).

*Святненко Иван Александрович – докторант
Класичний приватний університет
Адреса: 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70-б*

*Svyatnenko Ivan O. – doctoral candidate
Classical private university
Address: 70-b, Zhukovs`kogo str., Zaporizhzhya, 69000
E-mail: romanenko.jura@gmail.com*

*Святненко Иван Александрович - докторант
Классический приватный университет
Адрес: 69000, г. Запорожье, ул. Жуковского, 70-б*